

08.02.2016

Stj/1

§ 108

Valtuutettu Riitta Skoglundin toivomusponsi ikääntyneiden osallistamisesta kokemusasiantuntijoina palvelujen muotoilussa ja tuotannossa

HEL 2015-010387 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 9.9.2015 hyväksymän toivomusponnen (Riitta Skoglund) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään vanhuspalvelulain mukaista suunnitelmaa ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää, että ennen seuraavan valtuustostrategian valmistelua selvitetään mahdollisuudet osallistaa ikääntyneitä toimimaan kokemusasiantuntijoina niin palvelumuotoilussa kuin palvelutuotannossa, esimerkiksi muistelu- tai muiden harrastusryhmien vertaisohjaajina tai ohjaajan työparina (Riitta Skoglund)".

08.02.2016

Stj/1

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 24 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnien johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Esittelijä toteaa, että Stadin ikäohjelman Tieto käyttöön ja voimaa vaikuttamiseen -verkoston toimenpiteillä turvataan ja edistetään ikäihmisten osallisuutta, tiedonsaantia päätöksenteosta ja palveluista sekä palvelujen käyttäjälähtöistä kehittämistä ikääntyvän väestön erityistarpeet huomioon ottaen. Toimenpiteissä suositellaan, että virastot entisestään lisäävät mm. käyttäjälähtöisten palvelujen suunnittelua ja testausta sekä verkkopalveluissa että muissa palveluissa. Lisäksi painotetaan yli 65-vuotiaiden osallistumisen merkitystä asiakas- ja käyttäjäraadeissa ja vanhusneuvoston osallisuutta valmistelussa.

Kokemusasiantuntijoilla on omakohtaisia kokemuksia sairauksista. He tietävät millaista on sairastua, sairastaa, olla hoidossa ja kuntoutua. Kokemusasiantuntijat tietävät, mikä heitä on toipumisessa auttanut ja mitkä asiat ovat vaikuttaneet heidän omaan kuntoutumiseensa. Kokemusasiantuntija voi toimia palvelujen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Hän voi olla kokemuskouluttajana, työparina, vertaisneuvojana tai tukihenkilönä.

Esittelijä viittaa saatuun lausuntoon ja toteaa, että sosiaali- ja terveystieteiden yhtenä strategisena tavoitteena on palvelukulttuurin uudistaminen. Asiakasosallisuutta vahvistetaan kaikissa ikääntyneiden palveluissa mm. kutsumalla asiakkaita mukaan erilaisiin työryhmiin. Ikääntyneitä asiakkaita toimii kokemusasiantuntijoina nykyisissä palveluissa ja palvelujen kehittämisessä.

Monipuolisten palvelukeskusten ympärivuorokautisessa hoidossa ikääntyneitä asiakkaita on kokemusasiantuntijoina muun muassa ravitsemusta ja ruokailua tai merkityksellistä arkea edistävässä ryhmässä.

Ikääntyneille ja työttömille tarkoitetuissa palvelukeskuksissa vapaaehtoiset, joista monet ovat itse ikääntyneitä, ovat mukana toiminnan järjestämisessä. He vetävät harrastusryhmiä, toimivat vertaisohjaajina, avustavat asiakkaita, ovat mukana isojen tilaisuuksien järjestelyissä, ylläpitävät kirjastoa ja sosiaalista kahvilaa sekä ohjaavat tietokoneen ja puhelimen käyttöä.

Riistavuoren palvelukeskuksessa on kerran viikossa kokoontuva 72 - 86 -vuotiaiden kotona asuvien ikääntyneiden aivojumpparyhmä. Ryhmäläiset on koulutettu aivojumpan asiantuntijoiksi, jotka kiertävät eri tilaisuuksissa ja tukevat muita iäkkäitä mekaanisissa aivoharjoitteissa ja aivojen hyvinvoinnissa.

08.02.2016

Stj/1

Palvelujen kehittämisessä ikääntyneitä asiakkaita toimii kokemusasiantuntijoina mm. arvioimassa ikääntyneille suunnatun päivätoiminnan ja lyhytaikaishoidon esitteitä tai testaamassa verkkosivujen käytettävyyttä. Ikääntyneitä asiakkaita on myös osallistunut työpajaan, jossa kehitettiin monipuolisen palvelukeskuksen tulevaisuuden toimintamallia.

Monipuolisten palvelukeskusten asukasraadeissa ja yhteisökokouksissa asukkaat, omaiset ja työntekijät käsittelevät yhdessä omavalvontasuunnitelman toteutumisen seurantaa, palvelujen laatua, riittävyyttä ja kehittämistä.

Esittelijä toteaa, että seuraavalle valtuuston strategiakaudelle Stadin ikäohjelmaa päivitettäessä on tarpeen lisätä mahdollisuuksia ikääntyneiden asiakkaiden toimimiseen kokemusasiantuntijoina.

Helsingin kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisen yhteydessä valmistellaan myös uudet osallisuuden linjaukset, joissa määritellään, miten aiemmin tehtyjä osallistumisen ja kuulemisen kokeiluja vakinaistetaan ja otetaan käyttöön. Tavoitteena on vahvistaa asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumista palvelujen kehittämiseen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 19.01.2016 § 9

HEL 2015-010387 T 00 00 03

08.02.2016

Stj/1

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunnan antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Helsingin sosiaali- ja terveysviraston yhtenä strategisena tavoitteena on palvelukulttuurin uudistaminen, jonka osana sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa monipuolistetaan asiakasosallisuutta. Asiakasosallisuutta vahvistetaan kaikissa ikääntyneiden palveluissa muuan muassa kutsumalla asiakkaita mukaan erilaisiin työryhmiin.

Ikääntyneitä asiakkaita toimii kokemusasiantuntijoina jo nyt sekä nykyisissä palveluissa että palvelujen kehittämisessä.

Monipuolisten palvelukeskusten ympärivuorokautisessa hoidossa ikääntyneitä asiakkaita on kokemusasiantuntijoina muun muassa ravitsemusta ja ruokailua tai merkityksellistä arkea edistävässä ryhmässä.

Ikääntyneille ja työttömille tarkoitetuissa palvelukeskuksissa toimintaa järjestävät työntekijöiden lisäksi vapaaehtoiset, joista valtaosa on itse ikääntyneitä. He vetävät harrastusryhmiä ja toimivat vertaisohjaajina. Lisäksi he toimivat yhteistyössä palvelukeskuksen työntekijöiden kanssa; avustavat muita asiakkaita, ovat mukana isojen tilaisuuksien järjestelyissä, ylläpitävät kirjastoa ja sosiaalista kahvilaa sekä ohjaavat tietokoneen ja puhelimen käyttöä.

Kokemuksia on myös aktiivisen aivojen harjoittamisen kokemusasiantuntijaryhmästä Riistavuoresta, jonne perustettiin kerran viikossa koontuva aivojumpparyhmä 72–86 -vuotiaista kotona asuvista ikääntyneistä. Vuoden aikana ryhmäläiset on koulutettu aivojumpan asiantuntijoiksi, jotka kiertävät eri tilaisuuksissa ja tukevat muita iäkkäitä antamalla ohjeita mekaanisissa aivoharjoitteissa ja aivojen hyvinvoinnissa, mikä käsittää terveellisen ruokavalion ja terveelliset elämäntavat.

Palvelujen kehittämisessä ikääntyneitä asiakkaita toimii kokemusasiantuntijoina muun muassa arvioimassa ikääntyneille suunnatun päivätoiminnan ja lyhytaikaishoidon esitteitä tai testaamassa verkkosivujen käytettävyyttä. Ikääntyneitä asiakkaita on osallistunut työpajaan, jossa kehitettiin monipuolisen palvelukeskuksen toimintamallia vastaamaan ikääntyneiden tarpeisiin tulevaisuudessa.

Omaevalvontasuunnitelman toteutumisen seuranta ja palvelujen kehittäminen ovat asiakkaiden ja työntekijöiden yhdessä käsiteltäviä asioita monipuolisten palvelukeskusten asukasraadeissa ja yhteisökokouksissa. Toimintamallia kehitetään niin, että asiakkaat, omaiset ja työntekijät säännöllisesti arvioivat yhdessä palvelujen laatua ja riittävyttä ja antavat niistä palautetta toimintaa johtaville.

08.02.2016

Stj/1

Myös Stadin ikäohjelmaa seuraavalle valtuustokaudelle päivitettäessä lisätään saatujen kokemusten pohjalta mahdollisuuksia ikääntyneiden asiakkaiden toimimiseen kokemusasiantuntijoita.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Toimiminen kokemusasiantuntijoina lisää ikääntyneiden osallisuutta ja aktiivisuutta, ja siten edistää ikääntyneen väestön terveyttä ja hyvinvointia."

Esittelijä

vs. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Tarja Itkonen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 43788
tarja.itkonen(a)hel.fi